



Minister
Spraw Zagranicznych
Jacek Czaputowicz

Warszawa, dn. 7 kwietnia 2020 r.

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPL. 2020 -04- 14

ZAL. NR



DK.3210.3.2020 / 5

**Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich**

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na wystąpienie Pana Rzecznika z dnia 9 marca 2020 r. dotyczące określonych aspektów sytuacji prawnej małoletnich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej zamieszkujących za granicą w kontekście realizacji przez Konsulów RP wniosków o wydanie dokumentu paszportowego, chciałbym przekazać poniższe informacje.

Pismo Pana Rzecznika zawiera odwołanie do uchwały składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2 grudnia 2019 r. (II OPS 1/19) posiadającej następujące brzmienie: „Przepis art. 104 ust. 5 i art. 107 pkt 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. 2014 r. poz. 1741, ze zm.) w związku z art. 7 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 1792) nie dopuszcza transkrypcji zagranicznego aktu urodzenia dziecka, w którym jako rodzice wpisane są osoby tej samej płci”. W oparciu o tę uchwałę wraz z uzasadnieniem został przez Pana Rzecznika sformułowany wniosek, iż osoby znajdujące się w sytuacji tożsamej z osobami, których dotyczyło postępowanie, powinny mieć możliwość uzyskania od Konsula RP dokumentu paszportowego na podstawie zagranicznego aktu urodzenia.

Na wstępie należy podkreślić, iż postępowanie, w którym składowi siedmiu sędziów NSA przedstawiono do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne nie dotyczyło czynności wykonywanych przez konsula. Przedmiotem odwołania do wojewody, a następnie skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego i skargi kasacyjnej do NSA była odmowa kierownika urzędu stanu cywilnego dotycząca wpisania zagranicznego aktu urodzenia dziecka do polskiego rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji.

Uchwała składu siedmiu sędziów NSA z 2 grudnia 2019 r. została wydana w związku z przedstawieniem, na podstawie art. 187 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2325, dalej p.p.s.a.) zagadnienia prawnego przez skład orzekający NSA. Nie zakończyło to jednak postępowania,

gdyż skład siedmiu sędziów NSA nie skorzystał z uprawnienia, które przysługuje mu zgodnie z § 3 tego samego artykułu i nie przejął sprawy do rozpoznania. Jak słusznie zauważył Pan Rzecznik, zgodnie z przepisami p.p.s.a. uchwała jest wiążąca dla składu sądu administracyjnego orzekającego w danej sprawie, czemu Sąd dał wyraz w orzeczeniu z 11 lutego 2020 r. (II OSK 1330/17). Niewątpliwie uchwała ta ma także znaczenie dla ujednoczenia linii orzeczniczej sądów administracyjnych w sprawach o podobnym stanie faktycznym i prawnym.

Należy raz jeszcze podkreślić, iż wydane ostatecznie orzeczenie dotyczy odmowy dokonania transkrypcji przez kierownika USC, nie czynności wykonywanych przez konsula. Pozostawienie przez konsula wniosku o wydanie dokumentu paszportowego bez rozpoznania ze względu na brak uzupełnienia braków formalnych nie było przedmiotem tego postępowania, ani odrębnej skargi do sądu administracyjnego.

Konsul realizując wnioski o wydanie dokumentu paszportowego kieruje się ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne (Dz. U. z 2020 r. poz. 195) oraz ustawą z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1919 ze zm., dalej u.d.p.) wraz z aktami wykonawczymi, w szczególności rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 sierpnia 2010 r. w sprawie dokumentów paszportowych (Dz. U. Nr 152, poz. 1026, dalej r.d.p.).

Dokument paszportowy wydaje się po przedłożeniu wymaganych dokumentów (art. 7 ust. 1 u.d.p.). W celu wydania paszportu osobie nieposiadającej numeru PESEL (np. małoletniemu urodzonemu za granicą) konieczne jest złożenie odpisu skróconego lub pełnego polskiego aktu urodzenia (§ 3 ust. 1 pkt 4 r.d.p.).

Ustawodawca dopuścił, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, przyjęcie odpisu zagranicznego aktu urodzenia - jedynie w celu wydania paszportu tymczasowego osobie, która nie posiada numeru PESEL (art. 24 ust. 1 u.d.p. oraz § 5 ust. 2 r.d.p.). Posłużenie się zagranicznym aktem stanowi jednak wyjątek od zasady, zaś konsul ma prawo żądać przedłożenia odpisów polskich aktów stanu cywilnego (art. 77 u.p.k. oraz § 5 ust. 1 r.d.p.). Odstąpienie od przewidzianej przepisami reguły, którą jest posługiwanie się polskimi aktami stanu cywilnego, jest możliwe tylko wtedy, gdy przypadek jest szczególnie uzasadniony, zaś dane zawarte w zagranicznym odpisie aktu stanu cywilnego nie budzą żadnych wątpliwości, o których mowa we wspomnianym § 5 ust. 1 r.d.p.

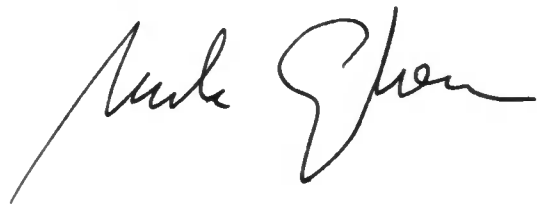
Należy podkreślić, iż konsul wydając dokument paszportowy musi postępować na podstawie i w granicach prawa, zgodnie z zasadą praworządności wyrażoną w art. 7 Konstytucji RP. Urzędnik konsularny dokonuje wnikliwej analizy przedłożonych w danej sprawie dokumentów, a w razie powzięcia wątpliwości jest zobowiązany konkretnym przepisem (§ 5 ust. 1 r.d.p.) do przeprowadzenia odpowiedniego postępowania wyjaśniającego. Elementem tego postępowania może być zwrócenie się do wnioskodawcy o przedłożenie dodatkowych dokumentów, w tym odpisu polskiego aktu

urodzenia. Wyjście poza ramy nakreślone w obowiązujących źródłach prawa należy jednoznacznie uznać za niedopuszczalne.

Przedstawiony powyżej sposób wykonywania czynności konsularnych związanych z wydawaniem dokumentów paszportowych uważam za konsekwentną realizację obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów. Departament Konsularny Ministerstwa Spraw Zagranicznych stale dba o to, by praktyka konsulów była w tym zakresie jednolita. Stwierdzona przez Pana Rzecznika niezmiennosc postępowania urzędników konsularnych wydaje się potwierdzać, iż są to działania skuteczne.

Dążenie do ochrony praw i interesów obywateli Rzeczypospolitej Polskiej za granicą, w szczególności dzieci, jest podstawą działania polskiej służby konsularnej. Dążenie to musi być jednak realizowane poprzez czynności, do których konsul jest uprawniony zgodnie z przepisami prawa i na zasadach w nich określonych.

Z poważaniem,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Andrzej Głuch". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.



Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

DK.3210.3.2020/5

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
00-580 Warszawa, al. J. Ch. Szucha 23
Opłata pobrana
TAXE PERCUE – POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A.
Nr ID 440414/W

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPL. 2020 -04- 14

ZAL. NR

R



(00)759007734616908237

(00)759007734616908237

2019

POTWIERDZENIE
ODBIORU

POLECONY

Pan Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

